

Werkprojecten stalt 1,2 miljoen fietsen per jaar

'Aantal bewaakte stallingen nog verder uitbreiden'

In 1981 opende Gerard Bootsman even buiten de stad Groningen bij het recreatiegebied de Hoornse Plas de eerste bewaakte fietsenstalling van de Stichting Werkprojecten. Zijn inspanningen voor de stichting waren 'liefdewerk oud papier', Bootsman was op dat moment in dienst bij een project dat werkgevers via voorlichting probeerde over te halen ex-gedetineerden in dienst te nemen. "Maar ze staan niet in de rij", was al snel zijn conclusie. Hij besloot zelf werk te creëren. "Dan bereik je iets concreets." Voor de eerste stalling ontving hij een startsubsidie van het Leger des Heils. Dat 'concreets' is er inmiddels. De stichting exploiteert in Groningen zestien bewaakte fietsenstallingen met in totaal 9.500 plaatsen, waar in 1995 naar schatting 1,2 miljoen maal een fiets werd geparkeerd. Vijftig mensen vinden er werk. "We bieden ze de kans zich te manifesteren op de arbeidsmarkt", zegt Gerard Bootsman.

"De samenwerking tussen de gemeente en de Stichting Werkprojecten is min of meer bij toeval begonnen", vertelt Marcel Bloemkolk, beleidsmedewerker Ruimtelijke Ordening en Economische Zaken van de gemeente Groningen. "Zij zochten nuttig werk en wij hadden dringend behoefte aan een bewaakte stalling." Juist die dringende behoefte was voor Bootsman een reden om voor deze activiteit te kiezen. "Mensen in banenprojecten hebben heel snel in de gaten als er iets voor ze bedacht is waar niemand op zit te wachten", zegt hij. "Het bewaken van fietsen wordt gewaardeerd, niet alleen vanuit het oogpunt van verkeer en vervoer, maar ook heel direct door de klanten. Onze mensen krijgen dat meerdere keren per dag te horen."

Groningen - 169.000 inwoners

Project: zestien bewaakte fietsenstallingen, met een totale capaciteit van 9.500 plaatsen. Vijftien stallingen liggen verspreid over de stad. De zestiende is een mobiele stalling, die organisatoren van publiekstrekkende evenementen inclusief personeel kunnen huren. Alle stallingen zijn toegankelijk met één abonnement dat f 25,- per jaar kost.

Opzet: de gemeente betaalt de aanloopkosten. De exploitatie is in handen van de Stichting Werkprojecten, waar vijftig banenpoolers voor het beheer zorgen. Jaarlijks past de gemeente ongeveer f 80.000,- bij op de begroting. In de komende jaren willen gemeente en stichting het aantal stallingen nog verder uitbreiden, onder andere met een horecastalling in het centrum van de stad.

Stallingen bij scholen en FC Groningen

De stallingen van Werkprojecten liggen verspreid over de hele stad. Vier zijn in het centrum gesitueerd, de rest bevindt zich bij een ziekenhuis, winkelcentra, recreatievoorzieningen en het transferium aan de rand van de stad vanwaar een pendelbus de verbinding met het centrum onderhoudt. Bij vier scholen in Groningen is het onbewaakt neerzetten van de fiets niet meer mogelijk. Werkprojecten exploiteert er bewaakte stallingen, met een totale capaciteit van 3.800 plaatsen. Alle leerlingen hebben een abonnement voor de stalling, of betalen een dagprijs van f 0,50.

Voor inzet bij evenementen beschikt de stichting over een mobiele stalling. Organisatoren van publiekstrekkende activiteiten, zoals de voetbalclub FC Groningen, dienen bij Werkprojecten een verzoek in wanneer ze een stallingsvoorziening willen hebben voor bezoekers die per fiets komen. Vervolgens regelt de stichting het vervoer, het opzetten en afbreken en de exploitatie van de stalling, die ruimte biedt aan maximaal vijfhonderd fietsen.

Het dienstenpakket van de stichting omvat overigens meer dan alleen het bewaken van fietsen. In een aantal permanente stallingen bestaat ook de mogelijkheid om boodschappen thuis te laten bezorgen, een buggy, bakfiets of bagagekuis te huren of een mankement aan de fiets te laten verhelpen. De stallingbeheerders van Werkprojecten verkopen bovendien kaartjes voor de pendelbus, houden met camera's de geparkeerde auto's bij het transferium in de gaten en zullen in de binnenkort te openen stalling onder Groningens eerste 'megabioscoop' een eigen verkooppunt van bioscoopkaartjes beheren. "Wij vinden dat leuk", zegt Bootsman. "Het geeft een stukje extra inhoud aan het werk. En het levert extra inkomsten op."

Stalling van Stichting Werkprojecten onder openbare bibliotheek: meer dan alleen fietsen bewaken.

Abonnement

Met een abonnement kunnen gebruikers van de stallingen van de stichting voor een bedrag van f 25,- per jaar ongelimiteerd op alle zestien locaties, inclusief de mobiele stallingen en de faciliteiten bij de scholen, terecht. Abonnementhouders ontvangen een pasje en twee penningen, één voor aan de fiets en één voor aan de sleutelbos. De dagprijs voor het stallen van een fiets bedraagt gemiddeld f 1,-.

Aan de exploitatie van de stallingen draagt de gemeente Groningen jaarlijks ongeveer f 80.000 bij. Dit bedrag is voor 80% afkomstig van de afdeling Sociale Zaken. De rest komt uit het parkeerfonds, dat onder meer gevuld wordt met de opbrengsten van parkeermeters en -boetes. De inrichting van de stallingen en eventuele bouwkun-

Voor f 25,- per jaar ongelimiteerd toegang tot zestien stallingen.

dige kosten worden door de gemeente betaald. “Dat kan variëren van enkele tienduizenden guldens tot een paar ton”, licht Bloemkolk toe. Bij de stichting werken inmiddels vier mensen op kantoor, waaronder Bootsman zelf. Tot 1992 is hij zich als vrijwilliger blijven inzetten, een periode die hij achteraf als “veel te zwaar” omschrijft.

De 49 mannen en één vrouw die het bewakingswerk doen, zijn voor het merendeel banenpoolers, waarvoor de stichting een inleenvergoeding van f 2.500,- per jaar betaalt, een bedrag dat in 1996 omhoog gaat naar f 4.000,- en later waarschijnlijk nog verder zal stijgen. Voor de ruimten waarin de stallingen zijn ondergebracht betaalt de stichting huren die variëren van symbolische bedragen tot f 30.000,- per jaar, de prijs die voor de fietsenstalling onder de openbare bibliotheek in het centrum van de stad wordt neergelegd.

Goede spreiding

“Als we gevraagd worden ergens een stalling op te zetten, gaan we ervan uit dat de ruimte die we daarvoor nodig hebben niet al te veel mag kosten”, legt Bootsman uit. “Maar als we vanwege de noodzakelijke spreiding ergens heel graag willen zitten,

zoals bij de bibliotheek, zijn we geneigd wat anders tegen de voorwaarden aan te kijken. In dit geval een beetje een misrekening, want de kosten liggen voor ons veel te hoog, terwijl een groot deel van de gebruikers, leden van de bibliotheek en studenten, er gratis kunnen stallen. In overleg met de bibliotheek gaat dat veranderen in een bijdrage van f 0,25. Dan is het project uit de rode cijfers.”

Behalve het sluitend krijgen van de begroting is ook het vinden van voldoende personeel, toegerust met de juiste motivatie een “voortdurende uitdaging”. Bootsman: “Tot heden was het personeelsaanbod geen probleem, maar de banenpool zit vol. Daar kan niemand meer bij. Voor verdere uitbreiding hebben we voorlopig vijftien Melkert-banen toegewezen gekregen. Wellicht kunnen dat er in de toekomst nog meer worden.”

Banenpoolers met een ‘justitiële achtergrond’ die in een stalling van de stichting willen werken, worden eerst gescreend op hun motivatie en vervolgens intensief begeleid bij de uitvoering van hun werk. “Het zijn mensen die uit de roulatie zijn geweest en meestal niet voor niets. In de stallingen moeten ze dienstverlening op niveau bieden. Daar trainen we ze voor: hoe ga je met klanten om, hoe overleg je met collega’s.

En eenmaal aan de slag is het veel praten, spelregels uitleggen en er bovenop blijven zitten.” Bij dat laatste staat één ding voorop, zegt Bootsman: “Je mag bij ons een boel fouten maken, maar je blijft met je vingers uit de kas.”

Het oorspronkelijke doel om banenpoolers door te laten stromen naar reguliere banen wordt volgens Bootsman nauwelijks gehaald. “De uitstroom is minimaal”, zegt hij. “Tegen jonge mensen zeggen we nog wel eens: ‘Dit moet je niet tot je vijfenzestigste blijven doen’. Die proberen we via

scholing en andere programma’s een stapje verder te helpen. Maar voor de wat ouderen gaan we er vanuit dat ze blijven. Wat ons betreft is dat geen probleem. Het is goed voor de continuïteit van het werk.”

Capaciteit nog verder uitbreiden

De stallingsfaciliteiten waarover de inwoners van Groningen nu kunnen beschikken, zijn wat de gemeente betreft nog niet voldoende. Maar het vinden van geschikte locaties voor uitbreiding is “een gigantisch probleem”, volgens Marcel Bloemkolk. “Vooral in het centrum is ruimte peperduur, terwijl de plek heel nauw luistert. Honderd meter te ver en er komt niemand”, zegt hij.

Plannen om tot na sluitingstijd van de horeca in het centrum een bewaakte stalling aan te bieden, worden om die reden wat terughoudend aangepakt. Bloemkolk: “We kunnen de stalling van de bibliotheek en een stalling die we hebben ondergebracht in een parkeergarage in het centrum ervoor gebruiken, maar we zijn bang dat de ligging niet goed is. Misschien moeten we gewoon maar even afwachten, soms is dat beter. We zouden eigenlijk midden op de Grote Markt willen zitten, maar vindt daar maar eens een geschikte ruimte.”

Ondanks deze aarzeling heeft Werkprojecten besloten bij wijze van experiment de

twee stallingen een jaar lang op uitgaansavonden tot na sluitingstijd van de horeca open te houden. "Dan komen we er wel achter", meent Gerard Bootsman.

Uitbreiding van het stallingenarsenaal komt er in ieder geval met een bewaakte ruimte voor driehonderd fietsen in de parkeerkelder van de eerste Groningse 'megabioscoop'. De ontstaansgeschiedenis van deze voorziening illustreert niet alleen het stallingenbeleid in Groningen, maar ook de visie op de ruimtelijke ordening van de stad. "Een bioscoop in de binnenstad past in ons streven om publiekstrekkende functies in het centrum te houden", zegt gemeentelijk projectleider Peter Langejan. In datzelfde centrum wil de gemeente zo min mogelijk gemotoriseerd verkeer en geen geparkeerde auto's op straat. Aangezien de bioscoop werd gebouwd op een bestaande parkeerkelder, die oorspronkelijk voor een hotel was bedoeld, was dat laatste geen probleem. "Maar er is geen regelgeving om in zulke gevallen ontwikkelaar en exploitant te verplichten ook parkeervoorzieningen voor fietsen te leveren", zegt Langejan.

Inpandige stalling zeer wenselijk

Om dat toch gerealiseerd te krijgen, koos de gemeente voor het instrument van "krachtige overreding". "We hebben in gesprekken met de projectontwikkelaar aangegeven dat een inpandige fietsenstalling niet alleen voor ons als gemeente, maar ook voor de exploitant zeer wenselijk zou zijn", meldt Langejan. "Van een zootje voor de deur wordt niemand vrolijk, ook de exploitant niet, was de boodschap." Dat bericht kwam over en in het stedenbouwkundig plan werd een inpandige stalling opgenomen, ook al had dit volgens Langejan "geen enkele juridische status."

Als gevolg van de gemeentelijke pleitbezorging is in de al aanwezige parkeerkelder door de projectontwikkelaar ruimte vrijgemaakt voor een bewaakte stalling, en een aparte ingang voor fietsers aangelegd. De kosten voor de inrichting van de stalling zijn door de gemeente en de ontwikkelaar samen "bij elkaar gesprokkeld". Voor f 15.000,- per jaar huurt de Stichting Werkprojecten de ruimte van de bioscoopexploitant. Maar voor het beheren van een extra verkooppunt van bioscoopkaartjes in de parkeerkelder, is een vergoeding bedongen die daar ruimschoots tegenop weegt.

Over deze en andere organisatorische vondsten bij het opzetten van bewaakte fietsenstallingen wordt de stichting "met zeer grote regelmaat" ondervraagd door ambtenaren van andere gemeenten. In Amsterdam is zelfs onder een identieke naam en gebruikmakend van hetzelfde logo een soortgelijke organisatie opgericht. "Wij doen dat niet goed", vindt Bootsman, de les van tien jaar vrijwilligerswerk indachtig. "We geven alles maar weg. De kennis die wij en anderen op dit gebied hebben, zouden we eigenlijk moeten bundelen en dan aan gemeenten aanbieden. Met daarbij de mogelijkheid een project door ons te laten begeleiden. Tegen betaling, uiteraard."

Nadere informatie over het project in Groningen:

- De heer Marcel Bloemkolk, telefoon (050) 367 35 87.
- De heer Gerard Bootsman, telefoon (050) 577 40 25.
- Binnenstad beter, een nieuw perspectief voor de binnenstad van Groningen, 1993.
- Brochure Binnenstad beter, een nieuw stadshart voor Groningen, 1994.